

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 05.11.2021
Vår ref.: 201702301-10
Arkiv: 511
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Thomas Mo Willig

Smøla Vind 2 AS - Vurdering av omgjøringsbegjæring av NVEs vedtak av 28.04.2017 om endret varighet av konsesjonen for Smøla vindkraftverk

Norges Naturvernforbund, Naturvernforbundet i Møre og Romsdal, Norsk Ornitologisk Forening og Den Norske Turistforening ber i brev til Olje- og energidepartementet (OED) av 26.11.2019 om at NVEs vedtak om forlenget varighet av konsesjonen for Smøla vindkraftverk omgjøres. Organisasjonene mener at NVEs vedtak av 28.04.2017 er ugyldig.

OED har i brev datert 26.03.2020 bedt NVE om å vurdere omgjøringsbegjæringen. OED har også bedt NVE om en oversikt over resultater fra etterundersøkelser ved Smøla vindkraftverk, samt å inkludere ev. informasjon om status for teknisk/økonomisk levetid som NVE har fått fra konsesjonær i vårt svar til departementet.

NVE kan ikke se at Naturvernforbundet m.fl. sin begjæring gir grunnlag for å omgjøre vårt vedtak av 28.04.2017 om forlenget varighet av konsesjonen for Smøla vindkraftverk.

NVE har i dag sendt varsel til Smøla Vind 2 AS om at vi vil vurdere å fastsette nytt vilkår om avbøtende tiltak for å redusere omfanget av kollisjoner mellom fugl og vindturbiner i Smøla vindkraftverk.

Bakgrunn for saken

NVE meddelte Statkraft SF konsesjon for å bygge og drive Smøla vindkraftverk den 20.12.2000.¹ Vindkraftverket ble bygget ut i to trinn. Trinn I ble satt i drift 05.09.2002 (20 turbiner á 2,0 MW) og trinn II ble satt i drift 27.09.2005 (48 turbiner á 2,3 MW).

¹ NVE ref. 199704484-166

Statkraft SF søkte den 02.12.2002 om å dele konsesjonen i to og overføre driften av trinn I til Smøla Vind AS og beholde trinn II hos Statkraft SF.² NVE gav tillatelse til delingen 05.12.2003.³ Den 05.06.2008 søkte Statkraft AS om å samle konsesjonen for trinn I og trinn II i selskapet Smøla Vind 2 AS.⁴ I NVEs vedtak av 27.06.2008 ble disse konsesjonene slått sammen og overført fra henholdsvis Smøla Vind AS og Statkraft SF til Smøla Vind 2 AS med utløpstid 01.01.2026.⁵ Smøla Vind 2 AS er et 100 % heleid datterselskap av Statkraft AS.

Smøla Vind 2 AS søkte 05.04.2017 om forlenget varighet av konsesjonen for Smøla vindkraftverk fra 01.01.2026 til 01.09.2035.⁶ NVE innvilget søknaden om forlenget anleggskonsesjon til 01.09.2035 i vedtak av 28.04.2017 sammen med oppdaterte konsesjonsvilkår, herunder krav til garantistillelse ved nedlegging av vindkraftverket.⁷

OED ber NVE i brev av 26.03.2020 om å vurdere innkomne anmodninger om omgjøring av vårt vedtak om forlenget varighet, og gi en oppsummering av vurderingene som ble gjort da konsesjonen ble forlenget uten høring. Departementet ønsker også oversikt over viktige resultater fra undersøkelser av miljøvirkninger i driftsfasen. OED ber NVE orientere konsesjonær om anmodningen, og inkludere et ev. tilsvarende i vårt svar, herunder også status for teknisk/økonomisk levetid for vindkraftverket. NVE sendte OEDs brev av 26.03.2020 til konsesjonær for eventuelle merknader i e-post av 02.04.2020.⁸ NVE mottok merknader fra konsesjonær i e-post av 18.05.2020.⁹

Nærmere om omgjøringsbegjæringen

Norges Naturvernforbund, Naturvernforbundet i Møre og Romsdal, Norsk Ornitologisk Forening og Den Norske Turistforening, heretter omtalt som Naturvernforbundet m.fl., har i begjæringen om omgjøring av vårt vedtak av 28.04.2017 anført at søknaden om forlenget varighet ikke ble sendt på høring og at de ikke ble varslet om vedtaket. Naturvernforbundet m.fl. viser også til at Norsk Ornitologisk Forening (NOF) brakte konsesjonen for Smøla vindkraftverk inn for Bernkonvensjonen i 2001, og at konvensjonens direktør var på befaring på Smøla og hadde møter med NOF, relevante myndigheter og Statkraft i perioden 15.-17. juni 2009. I Bernkonvensjonens rapport etter befaring og møter anbefales det i punkt 9 - «*undersøk mulighetene for at konsesjonen for Smøla vindpark ikke fornyes når den går ut i 2026, eller gis for en kortere periode enn tilfelle i dag.*»

Naturvernforbundet m.fl. anfører at å unnlate høring av søknaden om forlenget varighet av konsesjonen er i strid med energiloven § 2-1. De anfører videre at vedtaket ikke er vurdert opp mot naturmangfoldloven, og at det er fattet før den teknisk/økonomiske levetiden var avklart. De mener vedtaket er fattet på feil grunnlag, og skriver at det er dårlig forvaltningsskikk med så lite offentlighet om saken og at vedtaket burde blitt gjort kjent for bredere interesser. De konkluderer med at NVEs vedtak av 28.04.2017 er ugyldig.

Statkraft sine kommentarer til saken, datert 18.05.2020

Miljø- og samfunnsvirkninger

² NVE ref. 200100058-82

³ NVE ref. 200304494-1

⁴ NVE ref. 200803274-1

⁵ NVE ref. 200803274-2

⁶ NVE ref. 201702301-1

⁷ NVE ref. 201702301-2

⁸ NVE ref. 201702301-8

⁹ NVE ref. 201702301-9

Statkraft kommenterer saken på vegne av Smøla Vind 2 AS. Statkraft skriver i sine merknader at det i perioden 2007-2017 er gjennomført flere store forskningsprogrammer om fugl på Smøla. Disse er oppsummert i vedlegg 1 til Statkraft sine merknader. Statkraft fremhever en doktoravhandling fra 2014 som konkluderer med vekst i havørnbestanden på Smøla og et 3-årig forskningsprosjekt som skal undersøke om økt mortalitet som følge av kollisjoner med vindturbiner har langtidseffekter på den lokale havørnpopulasjonen. Dette prosjektet ble igangsatt i 2020.

Ifølge Statkraft tyder resultater fra studiene på at kollisjoner med vindturbinene ikke har ført til vesentlig endring i den lokale havørnbestanden på Smøla. Når det gjelder smølalirype, skriver Statkraft at studier har konkludert med at det ikke er indikasjoner på at populasjonen er blitt redusert som følge av vindkraftverket.

I 2014 ble det gjennomført en etterundersøkelse av Norconsult i samarbeid med Agenda og NINA. Formålet med denne undersøkelsen var å kartlegge de faktiske virkninger sammenlignet med de virkningene som ble predikert i konsekvensutredningen. Undersøkelsen konkluderte med at virkningene for temaene landskap, friluftsliv, kulturminner, støy, skyggekast og biologisk mangfold utenom fugl var små til moderate negative.

Teknisk/økonomisk levetid

Statkraft oppgir at vindkraftverket nærmer seg designet levetid på 20 år, men bemerker at den tekniske levetiden kan avvike fra den som er designet, og at det er variasjon i levetid mellom ulike vindkraftverk. De har gjennomført tre delstudier for å finne teknisk og økonomisk levetid for Smøla vindkraftverk; to studier av teknisk levetid (2017 og 2018) og en for økonomisk levetid (2020). Teknisk levetid er av Statkraft definert som hvor lenge det er teknisk mulig å drive vindkraftverket, mens økonomisk levetid er hvor lenge det er lønnsomt.

Designparametere som gjennomsnittlig vindhastighet, lufttetthet og turbulens brukes til å bestemme hvor mye aerodynamisk lastvirkning strukturen er designet til å håndtere. Dersom faktisk belastning er lavere enn det som er lagt til grunn i designparameterne indikerer dette at den tekniske levetiden er lengre enn de lastvirkningene turbinene er designet for. Forstudien av teknisk levetid fra 2017 konkluderer med at vindturbinene er betydelig overdimensjonert sammenlignet med de lastvirkningene de utsettes for på Smøla, og at teknisk levetid på over 25 år bør være innen rekkevidde.

Basert på forstudien ble det i 2018 gjennomført kartlegging av vindturbinenes tekniske levetid gjennom inspeksjoner og modelleringer. Modelleringsene viste ifølge Statkraft at vindturbinene i Smøla 1 har vært utsatt for mindre krevende værforhold enn de opprinnelig ble designet for, og at en rekke komponenter er betydelig overdimensjonert. Inspeksjoner i anlegget støttet disse resultatene, og studien konkluderte med at vindturbinene generelt er i god stand for sin alder. Det ble konkludert med at vindturbinene i Smøla trinn I har strukturell levetid på minimum 25 år. I 2018 skrev Statkraft at den forventede tekniske levetiden for Smøla 1 og 2 økte fra 20 til 25 år..

Den økonomiske levetiden avhenger av drifts- og vedlikeholdskostnader, strømpriser og alternativkostnadene, og Statkraft bemerker at den økonomiske levetiden kan være kortere enn den tekniske. Statkraft AS har utviklet en modell for å estimere fremtidige drifts- og vedlikeholdskostnader, økonomisk optimalt tidspunkt for å ta vindkraftverket ut av drift og tilpasse drifts- og vedlikeholdsstrategien de siste leveårene. I studien fra 2020 viser modellen, med de valgte input-parameterne, at det vil være lønnsomt å drifte Smøla vindkraftverk frem til minimum 2030. Statkraft skriver samtidig at det er knyttet usikkerhet til noen av input-parameterne, og det anbefales derfor å kjøre modellen med oppdatert informasjon hvert år.

Statkraft skriver også i sine merknader at de siste årene har det tilkommet flere aktører som tilbyr tjenester for å forlenge den teknisk/økonomiske levetiden.

NVEs vurdering av omgjøringsbegjæringen

I henhold til departementets brev datert 26.03.2020 vil NVE i det følgende vurdere Naturvernforbundet m.fl. sin anmodning om omgjøring av vårt vedtak om forlenget varighet av konsesjonen for Smøla vindkraftverk. Innledningsvis vil vi gi en oppsummering av de vurderingene som lå til grunn for NVEs beslutning om å ikke sende søknaden om forlenget varighet på høring før vedtak ble truffet.

Generelt om det rettslige grunnlaget for omgjøring

Med hjemmel i forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c) kan NVE omgjøre eget vedtak om *vedtaket må anses som ugyldig*. Saksbehandlingsfeil kan føre til ugyldighet, men vedtaket er likevel gyldig når det er grunn til å regne med at feilen ikke kan ha virket bestemmende på vedtakets innhold.

Vedtaket kan også anses som ugyldig dersom det viser seg at det er truffet på feil eller ufullstendig faktisk grunnlag. Det vil likevel være gyldig når det er grunn til å regne med at feil eller ufullstendig faktisk grunnlag ikke har virket bestemmende på vedtakets innhold. En beslutning om ikke å omgjøre et vedtak er ikke et enkeltvedtak som kan påklages.

Vurderinger knyttet til høring av søknad og underretting av vedtak

Naturvernforbundet m.fl. mener det foreligger saksbehandlingsfeil, fordi søknaden ikke ble sendt på høring, jf. energiloven § 2-1. De mener også det er dårlig forvaltningsskikk at vedtaket ikke ble gjort kjent for en bredere krets.

I henhold til energiloven § 2-1 skal søknader etter loven legges ut til gjennomsyn, kunngjøres og høres, men dette kan unnlates «når det finnes ubetenkelig». I forvaltningsloven § 16 går det frem at parter skal forhåndsvarsles før det treffes vedtak, men at dette kan unnlates dersom det «*må anses åpenbart unødvendig*». Etter forvaltningsloven § 27 skal parter underrettes om vedtak. Manglende underretning av vedtak kan være en saksbehandlingsfeil. Underretning kan unnlates om det er *åpenbart unødvendig og vedtaket ikke medfører skade eller ulempe for vedkommende part*, jf. § 27 første ledd siste setning.

NVE vurderte i 2017 at det var ubetenkelig å unnlate høring av endringssøknaden. Bakgrunnen for denne vurderingen er kortfattet beskrevet nederst på første side i vårt vedtak av 28.04.2017. Som det framgår her, var NVEs vurdering at den omsøkte endringen ikke ville medføre fysiske endringer i vindkraftverket. Vurderingen var i tråd med daværende praksis i NVE. NVE vil bemerke at dagens praksis er at søknader om forlenget varighet på gjeldende konsesjoner sendes på høring som en del av saksforberedelsen. NVE mener vi hadde tilstrekkelig informasjon til å fatte vedtak, blant annet gjennom kunnskap fra flere forskingsprosjekt omkring vindkraft og påvirkning på fugl på Smøla som BirdWind (2007 - 2010) og INTACT (2013 – 2017).

Når det gjelder forhåndsvarsling (høring) og underretting av parter, jf. forvaltningsloven § 16 og § 27, viser NVE til at en part er en «som en avgjørelse som retter seg mot eller som saken direkte gjelder», jf. forvaltningsloven § 2. NVE mener at ingen av organisasjonene som har bedt om omgjøring av vedtaket er parter til vedtaket om forlenget konsesjonsperiode i forvaltningslovens forstand, og derfor ikke har hatt krav på forhåndsvarsel eller underretning av vedtak. NVE tar til etterretning at vedtaket var av interesse for organisasjonene, men mener manglende forhåndsvarsel og underretning ikke har vært en saksbehandlingsfeil. Etter vår vurdering har manglende forhåndsvarsel og underretning heller ikke hatt betydning for resultatet. NVE viser blant annet til at grunneiere, rettighetshavere, Smøla kommune,

Møre og Romsdal fylkeskommune og Statsforvalteren i Møre og Romsdal, ble orientert om vedtaket og klageadgangen.

Med bakgrunn i ovenstående mener NVE at det ikke foreligger saksbehandlingsfeil ved at søknaden om endret varighet av konsesjonen ikke ble lagt ut til gjennomsyn, kunngjort eller sendt på høring etter energiloven § 2-1, jf. forvaltningsloven § 16. I ettertid har vi for øvrig lagt om praksis, slik at vi etter nåværende praksis ville sendt søknaden på høring. Denne vurderingen må også ses i sammenheng med vår vurdering av hensynet til naturmangfoldloven og restlevetid for anlegget nedenfor.

Anbefalinger fra Bernkonvensjonen

Naturvernforbundet m.fl. anfører at NVE ikke vurderte søknaden fra Smøla Vind 2 AS opp mot anbefalingene fra Bernkonvensjonen, hvor det blant annet anbefales å undersøke mulighetene for å ikke fornye konsesjonen etter 01.01.2026, eller å endre utløpsdato til et tidligere tidspunkt.

NVE er kjent med anbefalingene fra Bernkonvensjonen, og har flere ganger rapportert til OED på hvordan de ti konkrete anbefalingene fra 2009 er fulgt opp i forbindelse med Smøla vindkraftverk, sist i ett notat av 31.05.2016. Her framgår det blant annet at å ikke fornye konsesjonen vil bli vurdert dersom konsesjonær søker om fornyet konsesjon etter at gjeldende konsesjon utløper. NVE vil i den forbindelse understreke at søknaden som er behandlet i vedtak av 28.04.2017 ikke omhandler installering av nye vindturbiner i Smøla vindkraftverk, kun forlengelse av varigheten for gjeldende konsesjon, begrunnet i restlevetid for de eksisterende vindturbinene. NVE vil følge opp punkt 9 i anbefalingen ved en ev. behandling av søknad om fornying av Smøla vindkraftverk.

Under behandlingen av søknaden om å forlenge anleggskonsesjon for Smøla vindkraftverk vurderte vi ikke å endre utløpsdato til et tidligere tidspunkt. Vi ser i etterkant at denne anbefalingen fra Bernkomiteen kunne vært omtalt i forbindelse med vårt vedtak om forlengelse av eksisterende konsesjon. Vi mener imidlertid ikke at dette ville påvirket utfallet av saken.

Bernkonvensjonen anbefalte Norge også å anerkjenne behovet for å pålegge avbøtende tiltak for å redusere skadelige virkninger for fugler i vindkraftområdet, særlig havørn. NVE mener anbefalingen om avbøtende tiltak fra Bernkonvensjonen er overlappende med kravene som følger av naturmangfoldloven § 12 og vil i den forbindelse vise til vurderingene som følger under.

Manglende vurderinger etter naturmangfoldloven

Naturvernforbundet m.fl. anfører at søknaden ikke ble vurdert opp mot naturmangfoldloven.

NVE viser til at det følger av naturmangfoldloven § 7 at prinsippene i §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Den omsøkte endringen medførte etter NVEs vurdering ikke fysiske endringer i vindkraftverket, men en videreføring av eksisterende ulemper, som blant annet kollisjon mellom fugl og vindturbiner. De overnevnte prinsippene ble derfor vurdert å ikke komme til anvendelse i denne konkrete saken. Vi er enige med Naturvernforbundet m.fl. i at disse prinsippene burde vært vurdert i vårt vedtak av 28.04.2017. Vi vil derfor nedenfor gjøre en konkret vurdering av de aktuelle prinsippene.

Naturmangfoldloven § 8 stiller krav om kunnskapsgrunnlaget. NVE viser til at vindkraftverket på Smøla har vært gjenstand for en betydelig forsknings- og utredningsinnsats knyttet til virkninger for fugl (med fokus på havørn og lirype). Dette beskrives også i Statkrafts tilbakemelding.

Overvåkning av bestanden av havørn under BirdWind-prosjektet i perioden 2007 - 2010 viste at det var en betydelig dødelighet og en negativ populasjonsvekst hos havørn i og nær vindkraftverket.^{10 11} Vindkraftverket har med andre ord hatt en negativ effekt lokalt. Prosjektet konkluderte likevel med at det, til tross for betydelig dødelighet av enkeltindivider i vindkraftverket, ikke ble påvist bestandsnedgang på Smøla som sådan. Det er vanskelig å fastslå eventuelle virkninger for den regionale eller nasjonale bestandsutviklingen, siden populasjonen av havørn i Norge har vært i vekst.¹² For perioden 2020-2023 er Norsk institutt for naturforskning (NINA) utførende forskningsinstitutt for en studie av langtidsvirkninger av vindkraftverket for havørn. I årsrapporten for 2020 fra dette prosjektet ble det registrert 45 aktive territorier og 12 mulig aktive territorier for havørn.¹³ Det ble estimert en ungeproduksjon pr territorium på 0.69 og registrert to kollisjonsdrepte i 2020. Resultatene fra dette prosjektet foreligger ikke ennå og vil derfor ikke kunne tas i betraktning i saken.

Virkninger for lirype (NT) (underarten smølalirype) ble også undersøkt i BirdWind-prosjektet. I sin tilbakemelding av 18.05.2020 skriver Statkraft at det ikke er noen indikasjoner på at lirypepopulasjonen på Smøla er redusert som følge av vindkraftverket, og at det er andre faktorer som i større grad påvirker bestandsvariasjonene. Det vises også til at tetthet og kyllingproduksjonen i planområdet ikke skiller seg fra områdene utenfor vindkraftverket. NVE vil likevel understreke at det blant de radiomerkede rypene på Smøla var en betydelig andel av dødeligheten som skyldtes kollisjoner med vindturbiner (35.7%).¹⁴ Flest kollisjonsdrepte fugler ble funnet om vinteren og våren, dvs. i perioder der bestandseffekten av endret dødelighet antas å være størst.¹⁵ Så vidt NVE kjenner til, er det ikke konkludert hvorvidt vindkraftverket påvirker lirypepopulasjonen på Smøla eller ikke.¹⁶ Lirypebestanden i Norge anses å være i vekst, og arten er foreslått tatt ut av rødlista i kommende utgave. Kunnskapen om bestandssituasjonen for underarten smølalirype er imidlertid mer usikker. Underarten har sitt utbredelsesområde på de store øyene ytterst i Trondheimsfjorden, der det også er etablert flere vindkraftverk de siste årene.

Havørn og lirype er de artene som er undersøkt mest inngående på Smøla. Statkraft viser i sin tilbakemelding til at det er indikasjoner på at andre fuglearter unngår å bruke nærområdene, men at det er et begrenset datamateriale. Etter NVEs vurdering er det et godt kunnskapsgrunnlag om virkninger for fugl på Smøla. Til tross for det omfattende utredningsarbeidet, er det imidlertid fortsatt noe usikkerhet om bestandseffekter for flere arter.

NVE viser til at det i perioden 2005 - 2019 er funnet 106 døde havørner som antas å ha kollidert med vindturbinene på Smøla.¹⁷ Dette tilsvarer ca. syv havørner per år. Representanter fra NINA har uttalt at ca. ti havørner dør årlig som følge av kollisjoner med vindturbiner på Smøla.¹⁸ Forskningen på Smøla har også bidratt til kunnskap om mulige tiltak for å redusere dødelighet av fugl som følge av kollisjon

¹⁰ Bevanger, K. m.fl. 2010. Pre- and post-construction studies of conflicts between birds and wind turbines in coastal Norway (BirdWind). Report on findings 2007-2010. - NINA Report 620. 152 pp.

¹¹ Dahl, E.L., May, R., Nygård, T., Åstrøm, J. & Diserud, O.H. 2015. Repowering Smøla wind-power plant. An assessment of avian conflicts. - NINA Report 1135. 41 pp.

¹² <https://artsdatabanken.no/Rodliste2015/rodliste2015/Norge/3887>

¹³ Stokke, B.G. m.fl. 2020. Langtidseffekter av Smøla vindpark på den lokale bestanden av havørn (*Haliaeetus albicilla*)

¹⁴ Stokke, Bård G., et al. "Effect of tower base painting on willow ptarmigan collision rates with wind turbines." *Ecology and evolution* 10.12 (2020): 5670-5679.

¹⁵ Brøseth, Henrik, Erlend B. Nilsen, and Hans C. Pedersen. "Temporal quota corrections based on timing of harvest in a small game species." *European journal of wildlife research* 58.5 (2012): 797-802.

¹⁶ Bevanger, K. m.fl. 2010. Pre- and post-construction studies of conflicts between birds and wind turbines in coastal Norway (BirdWind). Report on findings 2007-2010. - NINA Report 620. 152 pp.

¹⁷ Stokke, B.G. m.fl. 2020. Langtidseffekter av Smøla vindpark på den lokale bestanden av havørn (*Haliaeetus albicilla*). Årsrapport 2020. NINA Rapport 1899. Norsk institutt for naturforskning.

¹⁸ <https://www.tu.no/artikler/faktisk-no-100-havorner-funnet-drept-av-vindturbiner-pa-smola/475269>

med vindturbiner. Dersom vedtaket om forlenget varighet opprettholdes, vil det med et anslag på ti ørn per år kunne kollidere ytterligere 100 havørner på Smøla i den forlengede konsesjonsperioden. I tillegg vil det kollidere mange liryper, samt et ukjent antall andre arter.

Etter NVEs vurdering kan gjennomføring av avbøtende tiltak som allerede er testet ut på Smøla potensielt redusere kollisjonsrisikoen. For eksempel viste studiet på lirype at det var en 48 % reduksjon i registrerte lirypekadaver ved malte turbintårn, sammenlignet med kontrollturbiner. Videre viste et annet studie at den årlige kollisjonsraten for fugl ble redusert med 70 % for turbiner med et malt rotorblad sammenlignet med kontrollturbinene. Forfatterne mente den største effekten var for rovfugl.¹⁹ Det anbefales imidlertid i den siste rapporten at slike eksperimenter bør gjentas andre steder for å kunne vurdere om resultatene er gyldige under andre forhold.

NVE mener det foreligger tilstrekkelig kunnskap om mulige virkninger av forlenget varighet av konsesjonen for havørn. Føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 kommer derfor ikke til anvendelse for havørn i denne saken. Den sikre kunnskapen om virkninger for havørn i form av kollisjoner, tilsier at det bør vurderes avbøtende tiltak for å redusere kollisjonsrisikoen for arten. Dette er i tråd med anbefalingene fra Bern-konvensjonen og naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker. Det er usikkerhet om bestandsvirkninger for underarten smølalirype, noe som tilsier at § 9 om føre-var kan komme til anvendelse. Forskningsresultatene viser at det finnes gode avbøtende tiltak for lirype. NVE ser dette i sammenheng med at det er bygget flere vindkraftverk i smølalirypas begrensede leveområde, og mener det bør vurderes tiltak som kan redusere potensialet for vesentlig skade på bestanden. Avbøtende tiltak knyttet til havørn og lirype kan samtidig bidra til reduserte virkninger for andre fuglearter. NVE legger videre til grunn at forlenget driftsperiode for Smøla vindkraftverk vil bidra til den samlede belastningen for fuglebestandene på øyene utenfor Trondheimsfjorden. Vi mener avbøtende tiltak vil kunne redusere denne belastningen.

Mye av den nye kunnskapen om avbøtende tiltak har kommet i form av forskningsartikler i etterkant av NVEs vedtak i 2017. Det gjør at NVE i dag har et annet og nytt grunnlag for å vurdere krav om avbøtende tiltak enn vi hadde i vedtaket om forlenget konsesjonsperiode.

Med bakgrunn i anbefalingen fra Bern-konvensjonen punkt 3 - «Gjøre tiltak for å redusere skadevirkningene av Smøla vindpark, spesielt på havørn. Dette kan være å stenge av enkelte turbiner til visse tider av året i forhold til hekkesesong og fugletrekk.» og etter en ny vurdering av naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper §§ 8-12, vil NVE varsle konsesjonær om et nytt vilkår for å redusere potensialet for at sårbare fuglearter kolliderer med vindturbinene på Smøla.²⁰ NVE legger i denne vurderingen stor vekt på at den omfattende kunnskapen om kollisjonsproblematikk på Smøla gjør det mulig å gjennomføre målrettede avbøtende tiltak. For eksempel kan konkrete tiltak være nedstenging av enkeltturbiner eller områder i bestemte tidsrom eller under særskilte værforhold som er forbundet med forhøyet risiko. Det kan videre være aktuelt å male turbintårn og rotorblader på særlig utsatte turbiner. Vi viser for øvrig til eget brev til konsesjonær om dette.²¹

Vilkåret bør etter vår vurdering forplikte konsesjonær til å legge fram et forslag for NVE som vi skal godkjenne. Vår foreløpige vurdering er at konsesjonær som en del av forslaget bør redegjøre for de avbøtende tiltak som er testet ut i Smøla vindkraftverk, samt muligheten for å bruke eksisterende kunnskap for å stanse vindturbiner i kortere tidsperioder. Forslaget bør også inneholde en vurdering av tiltakenes kostnader. I den forbindelse viser vi til oppdraget NVE har fått av OED om å oppdatere

¹⁹ May, Roel, et al. "Paint it black: Efficacy of increased wind turbine rotor blade visibility to reduce avian fatalities." *Ecology and evolution* 10.16 (2020): 8927-8935.

²⁰ Recommendation No. 144 (2009) of the Standing Committee, examined on 26 November 2009, on the wind park in Smøla (Norway) and other wind farm developments in Norway

²¹ NVE ref. 201702301-11

kunnskapsgrunnlaget om virkninger av vindkraftverk på land. NVE og Miljødirektoratet har satt i gang et arbeid for å oppdatere kunnskapen om virkninger for fugl samt vurdere aktuelle avbøtende tiltak for å redusere mulige negative virkninger. Arbeidet med oppdatering av kunnskapsgrunnlaget skal etter planen ferdigstilles i mars 2022, og forslaget som konsesjonær ev. legger fram kan da vurderes av konsesjonsmyndighetene blant annet basert på det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget.

Teknisk/økonomisk levetid for Smøla vindkraftverk

Naturvernforbundet m.fl. anfører i brev av 26.11.2019 at NVE traff vedtaket før Statkraft hadde utredet teknisk/økonomisk levetid for vindkraftverket, jf. Statkrafts e-post til NVE datert 22.01.2018.

NVE viser til at e-posten fra Statkraft til NVE av 22.01.2018 omhandler konsesjonsvilkårene knyttet til iskast og last- og dimensjoneringskriterier. Da NVE forlenget konsesjonen i vedtak av 28.04.2017, oppdaterte vi samtidig vilkårene i konsesjonen i henhold til dagens praksis. Det framgår av e-posten at konsesjonær på daværende tidspunkt var i gang med å evaluere tilstanden til vindturbinene i Smøla vindkraftverk trinn 1.

NVE kan ikke se at e-posten av 22.01.2018 inneholder informasjon som er relevant for vårt vedtak av 28.04.2017. Søknaden om forlenget varighet var begrunnet med at energiloven åpner opp for en lengre konsesjonsperiode enn det som ble meddelt i 2008. NVE var på tidspunktet da søknaden ble behandlet, kjent med erfaringer som tilsier at vindturbiner mange steder vil ha en levetid som er godt over den garanterte levetiden.

Etter vår vurdering er det aerodynamisk lastvirkning på tårn og fundamenter som i størst grad bestemmer turbinenes tekniske levetid. NVE har lenge vært kjent med de faktiske vindforholdene på Smøla og har ikke oppfattet disse som utfordrende med hensyn til lastvirkning på tårn og fundamenter. På dette grunnlag vektla vi i vedtaket av 28.04.2017 at den omsøkte endringen var i samsvar med den teknisk/økonomiske levetiden for turbinene.

Etter NVEs vurdering er det hensiktsmessig at konsesjonens varighet muliggjør realisering av teknisk/økonomisk levetid for de aktuelle vindturbinene. Hva som er faktisk teknisk/økonomisk levetid for et vindkraftverk, vil imidlertid også i stor grad ha grunnlag i en bedriftsøkonomisk vurdering. At konsesjonær i etterkant av vedtaket så behov for grundigere vurderinger av forventet levetid innenfor mulighetsrommet som konsesjonen gir, er ikke forhold som NVE mener gir grunnlag for å omgjøre vårt vedtak. NVEs vedtak av 28.04.2017 gir konsesjonær anledning til å drive vindkraftverket inntil 01.09.2035. Vedtaket forplikter imidlertid ikke konsesjonær til å drive vindkraftverket til denne datoen. Det framgår blant annet av vilkår nr. 4 i konsesjonen at konsesjonær kan søke NVE om å få legge ned anlegget før konsesjonen utløper. Det framgår videre av vilkår nr. 13 at konsesjonær må sørge for sikker drift av anlegget. På dette grunnlag vil det være rasjonelt av konsesjonær å søke om nedlegging eller reetablering av anlegget når den teknisk/økonomiske levetiden går ut.

Etter NVEs vurdering var beslutningsgrunnlaget i saken tilstrekkelig til at vi kunne fatte vedtak 28.04.2017. NVE mener det er samfunnsmessig rasjonelt at konsesjonens varighet tilpasses den forventede teknisk/økonomiske levetiden for det aktuelle vindkraftverket. NVE står på dette grunnlag fast ved at fordelene ved en forlengelse overstiger ulempene.

Konklusjon

Med bakgrunn i ovenstående kan NVE ikke se at Naturvernforbundet m.fl. sin begjæring gir grunnlag for å omgjøre vårt vedtak av 28.04.2017 om forlenget varighet av konsesjonen for Smøla vindkraftverk.

NVE vil varsle konsesjonær i et eget brev om nytt konsesjonsvilkår for Smøla vindkraftverk for å redusere kollisjonsrisikoen for sårbare fuglearter.

Vedlagt ligger konsesjonærens merknader i saken, med mer utfyllende informasjon om status for teknisk/økonomisk levetid og resultater fra etterundersøkelser ved Smøla vindkraftverk.

Med hilsen

Inga Nordberg
direktør

Erlend Bjerkestrand
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

Den Norske Turistforening
Møre og Romsdal fylkeskommune
Naturvernforbundet i Møre og Romsdal
NORGES NATURVERNFORBUND
Norsk Ornitologisk Forening
Smøla kommune
Smøla Vind 2 AS
STATSFORVALTAREN I MØRE OG ROMSDAL